

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет педагогічний
Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕДІАОСВІТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26.08.2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Медіаосвіта дітей дошкільного віку
Викладач (і)	Матішак Маріанна Василівна, канд.пед.наук, доцент
Контактний телефон викладача	0967124568
E-mail викладача	marianna.mathishak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні і групові консультації, онлайн (viber, telegram, e-mail) і офлайн

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст форми і методи формування медіаграмотності дітей дошкільного віку.

Освітній компонент «Медіаосвіта дітей дошкільного віку» відноситься до циклу професійної підготовки і належить до дисциплін вільного вибору студентів. Актуальність вивчення дисципліни зумовлена потребою розвитку критичного та аналітичного мислення особистості задля успішної орієнтації в сучасному інформаційному просторі. Зміст дисципліни охоплює теорію та практику розвитку сучасного медіапростору, особливості технологій впливу сучасних медіа на споживачів інформації, способи розпізнавання дезінформації, маніпуляцій, фейків, специфіку використання потенціалу медіа для розвитку закладів дошкільної освіти, спрямований на формування критичного мислення та інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх вихователів ЗДО.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Медіаосвіта дітей дошкільного віку» має міждисциплінарний характер, базується на теоретичних напрацюваннях і практичному досвіді таких дисциплін як «Основи наукових досліджень», «Цифрові технології в освіті», «Психологія дітей раннього і дошкільного віку», «Інноваційні технології дошкільної освіти» та ін.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета - ознайомлення здобувачів ОР «бакалавр» з особливостями сучасного медіапростору та теоретичними аспектами медіапедагогіки, формування методичної і практичної готовності майбутніх вихователів до організації медіаосвіти дітей дошкільного віку, підготовка здобувачів до виконання трудової функції «Професійний розвиток і самовдосконалення», формування інформаційно-комунікаційної компетентності.

Завдання:

- формувати у здобувачів уявлення про сучасний інформаційний простір та специфіку медіа, розвивати здатність ефективно орієнтуватися в медіапросторі;
- ознайомити студентів з потенціалом медіапедагогіки в освітньому процесі України й узагальнити досвід зарубіжних країн щодо організації медіаосвіти;
- розвивати здатність до використання медіаресурсів, ІКТ та електронних освітніх ресурсів в освітньому процесі ЗДО, дотримуватись правил безпечної поведінки в цифровому середовищі, розвивати уміння виявляти і попереджати випадки кібербулінгу та інших небезпечних явищ медіапростору;
- формувати готовність майбутніх педагогів до розвитку медіаграмотності дітей, критичного й аналітичного мислення дошкільників з урахуванням їх вікових та індивідуально-психологічних особливостей, ознайомлення з відповідними формами, методами і прийомами освітньо-виховної діяльності;

- розвивати здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності:

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)

Прогностична:

Здатність планувати та прогнозувати результати освітнього процесу

Здатність до цілепокладання, самоорганізації та підготовки до здійснення освітнього процесу

Здатність до документування професійної діяльності

Інформаційно-комунікаційна:

Здатність орієнтуватись в інформаційному просторі

Здатність ефективно використовувати ІКТ та електронні освітні ресурси в професійній діяльності

Здатність дотримуватись правил безпечної поведінки в цифровому середовищі

Програмні результати навчання:

ПРН-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності

ПРН-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12/4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/6
самостійна робота	60/80

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /

			вибірковий
8	012 Дошкільна освіта	4	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Медіаосвіта дітей дошкільного віку». Сучасний інформаційний простір.	2	2	10
Тема 2. Інформаційно-комунікаційна компетентність і медіакультура сучасного педагога	2	4	10
Тема 3. Організаційні умови, закономірності, принципи реалізації медіапедагогіки в системі дошкільної освіти. Аналіз програм розвитку медіаграмотності дітей дошкільного віку	2	4	10
Тема 4. Поняття про медіаграмотність дітей дошкільного віку. Розвиток критичного мислення дітей дошкільного віку: зміст, форми, методи і прийоми, медіазасоби	2	2	10
Тема 5. Використання медіаресурсів для розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей дошкільного віку	2	4	10
Тема 6. Медіабезпека дітей дошкільного віку. Поняття про кібербулінг. Співпраця вихователя ЗДО з батьками дошкільників для подолання онлайн-ризиків.	2	2	10
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf Максимальна оцінка – 100 балів (вага оцінок за практичні заняття – 90 балів, контрольна робота – 10 балів). Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси, тематика яких відповідає змісту дисципліни, на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту).
Вимоги до письмових робіт	Усі види письмових робіт оцінюються в 100-бальній системі, вага оцінки змінюється залежно від виду роботи. Контрольна робота є обов'язковою для всіх здобувачів денної і заочної форми навчання і проводиться у вигляді тестування в системі дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/. Здобувачі денної і заочної форм навчання контрольну роботу виконують під час останнього практичного заняття (оцінка за контрольну роботу макс. 100 балів, вага – 10 балів). До кожного практичного заняття пропонується підготовка в електронному

	або друкованому вигляді наукових повідомлень, презентацій, ментальних карт, інтерактивних ігор (на вибір здобувачів за темами, які вивчаються) (оцінка за роботу макс. 100 балів, вага оцінки – 9 балів). За змістом дисципліни рекомендовано проходження онлайн-курсів на сервісах Дія. Цифрова освіта, ЕдЕра та Прометеус. Оцінка за курс виставляється в 100-бальній системі за практичні заняття, вага оцінки – 9 балів.
Практичні заняття	Практичні заняття оцінюються за 100-бальною системою, вага оцінки за всі практичні заняття 90 балів. До практичних занять здобувачі готують презентації, ментальні карти, наукові повідомлення, інтерактивні ігри та усні відповіді за темами, які вивчаються.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумкова оцінка мін. 50 балів (50%) за всі форми роботи
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Форма здачі – комбінована, оцінки за практичні заняття та контрольну роботу. Максимальна оцінка з дисципліни – 100 балів.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи

Виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи)

Академічна доброчесність

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:

<https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Пропуски занять (відпрацювання)

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)
- Положення про порядок навчання здобувачів освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022 р.)

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Виконання завдання пізніше встановленого терміну

Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного

опрацювання

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)

Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Невідповідна поведінка під час заняття

Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів закладів вищої освіти»

Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Додаткові бали

Додаткові бали отримують студенти, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.

Неформальна освіта

Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra.

Можливість зарахування неформальної освіти регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)»

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція. 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doschilnoyi%20osvity.pdf
2. Баликін І., Волошенюк О., Чорний О., Федченко О. Абетка візуальної грамотності / за ред. О. Волошенюк, В. Іванова, Р. Євтушенко. Київ : АУП, ЦВП, 2019. 80 с.
3. Зоря Ю.М., Степанова Н. М. Soft skills для розвитку дитини: емоційний інтелект, комунікація та медіаграмотність. Медіаальбом для наймолодших / Ю.М. Зоря, Н. М. Степанова/ За редакцією О. В. Волошенюк. Ілюст. А. О. Павленко. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2021. 42 с.
4. Казки і фарби: парціальна програма розвитку творчих здібностей дітей 4-6 років на заняттях із малювання з використанням елементів медіаосвіти / Т.М. Чашка; за заг. ред. О.В. Волошенюк, Г.А. Дегтярьової, В.Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. 204 с.
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (2016, нова редакція). URL: http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya.
6. Кравчишина О.О. Формування готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Старобільськ, 2018. 23 с.
7. Медіадошкільник : парціальна програма з медіаосвітньої діяльності для дітей старшого дошкільного віку (6-й рік життя)/ Г.А. Дегтярьова, О.С. Тарасова, А.П. Фоменко; за заг. ред. О.В. Волошенюк, Г.А. Дегтярьової, В.Ф. Іванова. Київ :Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 118 с.
8. Медіасвіт для дошкільнят : парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку / Василюк С. М., Алексейчик О. В., Проценко О. В., Абаляєва Л. Ю., Чашка Т. М., Стеніна Л. В., Шелкова С. В.; за заг. ред. О. В. Волошенюк, Г. А. Дегтярьової, В. Ф. Іванова. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 98 с.

9. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16.07.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennyakoncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

10. 45 ідей як викладати медіаграмотність дітям 3–4 років/ Навчально-методичний посібник / за редакцією О. В. Волошенюк, Г. А. Дегтярьової, В. Ф. Іванова. Київ. АУП, ЦВП. 2021. 72 с.

11. Медіаосвіта дітей дошкільного віку в умовах інформаційного суспільства. Навчально-методичний посібник / Ванько К.І., Зоря Ю.М., Шаповал О.В. , Волошенюк О.В./ За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф., Євтушенко Р. І. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 75 с.

12. Медіапедагогіка: навчальний посібник / Зюсс Д., Ламперт К., Трюльцш-Війнен К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 300 с.

Додаткова література

13. Іванова Т. Як не стати гейміфікатором: методики і технології проведення ігор із медіаграмотності : навчальний посібник / за загал. ред. В. Іванова. К. : Центр вільної преси, 2021. 96 с

14. Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти : збірник статей / Редкол. : В. Ф. Іванов (голов. ред.) [та ін.]. Київ : Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси, 2021. 400 с.

15. Матішак М. Організаційно-педагогічні умови розвитку медіакультури майбутніх педагогів. Педагогічний альманах. Випуск 51. 2022. С.105-112. DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi51.358>

16. Михальченко І. Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку в Україні. Профспілка працівників освіти і науки України. 25 березня 2019. URL: <https://pon.org.ua/novyny/6978-suchasniyprostr-medagramotnost-ta-perspektivi-yogo-rozvitku-v-ukrayin.html>.

17. Практична медіаграмотність : міжнародний досвід та українські перспективи : збірник статей Шостої міжнародної науково-методичної конференції. Київ : Центр Вільної Преси, Академія укр. преси, 2018. 244 с.

18. Субашкевич І. Р. Формування медіаосвіченості студентської молоді: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 249 с.

Статті:

19. Лисенко Н., Лисенко О., Матішак М. Компетентнісний підхід у сучасній парадигмі професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 63. Том 2. 2023. С.74-78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.2.14>

20. Матвєєва Н., Матішак М. Формування демократичних цінностей майбутніх педагогів: практико-орієнтований підхід. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Наукове електронне видання. Випуск 14. Частина 2. Слов’янськ, 2021. С.24-34.

21. Матішак М. Організаційно-педагогічні умови розвитку медіакультури майбутніх педагогів. Педагогічний альманах. Випуск 51. 2022. С.105-112.

Інтернет-ресурси:

22. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua/pro-aup/misija/>

23. Портал: медіаосвіта і медіаграмотність. URL: <https://medialiteracy.org.ua/>

24. LearningApps.org. веб-сайт. URL: <http://learningapps.org>

25. Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності. EdEra – студія онлайн-освіти : веб-сайт. URL: <https://verified.ed-era.com/ua>

26. «МедіаДрайвер» — мультимедійний онлайн-посібник. URL: <http://mediadrivеr.online/about/>

27. Наукова бібліотека ПНУ. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>

28. Фільтр. Національний проєкт з медіаграмотності. URL : <https://filter.mkip.gov.ua/>

Викладач:

МАТИШАК Маріанна Василівна,

доцентка кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти